

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών με τίτλο «Διευκόλυνση άσκησης εκλογικού δικαιώματος εκλογέων που βρίσκονται εκτός ελληνικής επικράτειας και τροποποίηση εκλογικής διαδικασίας»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

A. Επί της αρχής

Καίτοι η συνταγματική πρόβλεψη για την ψήφο των εκτός επικρατείας εκλογέων είναι σχετικώς πρόσφατη, δεν ισχύει το ίδιο με την ιστορική ανάγκη που κατηύθυνε την προσωρινή κυβέρνηση που συγκροτήθηκε μετά την ανατροπή του Όθωνα να απευθύνει προς τον Ελληνικό Λαό προκήρυξη (23 Οκτωβρίου 1862) για τα «περί εκλογής πληρεξουσίων συντακτικού σώματος» και, μεταξύ άλλων, ανέφερε ότι «...καλούνται εις τη συνέλευσιν πληρεξούσιοι ου μόνον των εν τη ημεδαπή πολιτών Ελλήνων, αλλά και εκείνων οίτινες μακράν αυτής κοπιώσιν εργαζόμενοι υπέρ του μεγαλείου του ελληνικού ονόματος...». Της προκήρυξης αυτής ακολούθησε το «Ψήφισμα περί εκλογής των Πληρεξουσίων του Έθνους» (30 Οκτωβρίου 1862) όπου στο τέταρτο άρθρο του όριζε ότι «... οι οπουδήποτε εκτός της Ελλάδος ευρισκόμενοι υπήκοοι Έλληνες, εάν αποτελώσιν αριθμόν εκατό μέχρι χιλίων ψυχών, εκλέγουσιν ένα πληρεξούσιον, αν δε χιλίους μέχρι δέκα χιλίαδων εκλέγουσι δύο, και αν υπερβαίνωσι τας δέκα χιλιάδας εκλέγουσι τρεις...».

Το εν ισχύ σύνταγμα αφιερώνει δύο άρθρα στον απόδημο ελληνισμό:

α. το άρθρο 108, το όποιο θεσπίζει ως καθήκον του κράτους να μεριμνά υπέρ του αποδήμου ελληνισμού και για την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή των Ελλήνων που εργάζονται στο εξωτερικό και

β. το άρθρο 51, το οποίο αναφέρεται στη ρύθμιση του τρόπου με τον οποίο ασκείται το δικαίωμα του εκλέγειν από τους εκτός επικρατείας εκλογείς.

Η ιστορικώς επαναλαμβανόμενη συνταγματική πρόβλεψη για τη ρύθμιση της άσκησης του δικαιώματος ψήφου των εκτός επικρατείας εκλογέων έχει μοναδικό σκοπό τη σφυρηλάτηση ουσιαστικών δεσμών του απόδημου Ελληνισμού με την πατρίδα. Άλλωστε, η πολυάριθμη σήμερα κοινότητα των Ελλήνων πολιτών, που διαβιούν εκτός των συνόρων της χώρας και η οποία διαμορφώθηκε τόσο από τον απόδημο ελληνισμό, όσο και από τα μεταναστευτικά κύματα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, πρέπει να έχει, υπό κανόνες, συμμετοχή στη διαμόρφωση της πολιτικής κατάστασης. Εξάλλου, αυτό επισημαίνεται και στην Έκθεση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Διευκόλυνση άσκησης δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας Έλληνες Πολίτες. Η υλοποίηση του συνταγματικού συμβολαίου ως δημοκρατική και κοινωνική αναγκαιότητα, Δεκέμβριος 2017).

Μετά την ευρεία Συνταγματική αναθεώρηση του 2001, ο Συντακτικός νομοθέτης εισήγαγε την ανάγκη ύπαρξης ευρείας πλειοψηφίας προκειμένου να ισχύσει ο εφαρμοστικός νόμος που ρυθμίζει τα θέμα των εκτός επικρατείας εκλογέων. Ειδικότερα, στην παράγραφο 4 του άρθρου 51 ορίζεται ότι:

«4. Οι βουλευτικές εκλογές διενεργούνται ταυτόχρονα σε ολόκληρη την Επικράτεια. Νόμος που ψηφίζεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών μπορεί να ορίζει τα σχετικά με την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από τους εκλογείς που βρίσκονται έξω από την Επικράτεια. Ως προς τους εκλογείς αυτούς η αρχή της ταυτόχρονης διενέργειας των εκλογών δεν κωλύει την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος με επιστολική ψήφο ή άλλο πρόσφορο μέσο, εφόσον η καταμέτρηση και η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων διενεργείται όποτε αυτό γίνεται και σε ολόκληρη την Επικράτεια.».

Με την παρούσα Συνταγματική Αναθεώρηση, προστέθηκε ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 54, με βάση την οποία μπορούν να τίθενται περιορισμοί στην άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν από τους εν αλλοδαπή Έλληνες. Και τούτο διότι, το δικαίωμα του εκλέγειν αποτελεί ένα από τα κατ' εξοχήν συνδεδεμένα με την έννοια και την ιδιότητα του πολίτη δικαιώματα στα σύγχρονα δημοκρατικά κράτη. Ωστόσο, στο δικαίωμα αυτό υπεισέρχονται τριών ειδών περιορισμοί:

Ο πρώτος περιορισμός δεν αφορά *stricto sensu* το δικαίωμα του εκλέγειν, αλλά αυτές καθαυτές τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ή κτήσης της ιδιότητας του πολίτη και απορρέει ευθέως από το δίκαιο της ιθαγένειας των επιμέρους κρατών. Πράγματι, στις εθνικές νομοθεσίες πολλών κρατών προβλέπονται, συνήθως, διαφόρων ειδών τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις για την κτήση της ιθαγένειας του κράτους, με την πλήρωση των οποίων θεωρείται ότι αποδεικνύονται πραγματικοί δεσμοί του πολίτη με το κράτος αυτό.

Ο δεύτερος περιορισμός του δικαιώματος του εκλέγειν απορρέει από τις ειδικές προϋποθέσεις απονομής του, πέραν της ιδιότητας του πολίτη του οικείου κράτους και της εκλογικής ενηλικότητας, οι οποίες ισχύουν σε ορισμένες χώρες και αφορούν την ύπαρξη ενεργής σχέσης του πολίτη με το οικείο κράτος. Η ενεργή αυτή σχέση συνήθως συνδέεται με την παραμονή του πολίτη στο συγκεκριμένο κράτος επί ορισμένο χρονικό διάστημα κατά περίπτωση.

Ο τρίτος περιορισμός δεν αφορά την εν στενή εννοίᾳ κτήση, αλλά την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν εκτός των ορίων της επικράτειας του οικείου κράτους. Πολλά από τα σύγχρονα κράτη, βοηθούσης και της τεχνολογικής προόδου στους τομείς των επικοινωνιών και των συγκοινωνιών, που κατέστησαν εφικτή τη διοργάνωση εκλογικών αναμετρήσεων σε παγκόσμια κλίμακα, δίνουν στους πολίτες τους που έχουν τελικώς, σύμφωνα με τα παραπάνω, το δικαίωμα του εκλέγειν, τη δυνατότητα να το ασκήσουν από τον τόπο κατοικίας ή διαμονής τους, ακόμα και αν αυτός βρίσκεται εκτός της επικράτειας του κράτους αυτού.

Αφ' ενός, ο Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας διαχρονικά καθιέρωνε το «δίκαιο του αίματος» (*ius sanguinis*), βάσει του οποίου αναγνωρίζεται η ελληνική ιθαγένεια σε οποιονδήποτε μπορεί να αποδείξει, σε απεριόριστο γενεαλογικό βάθος, την καταγωγή του από Έλληνα ή Ελληνίδα πολίτη, με αποτέλεσμα ο πολυάριθμος απόδημος ελληνισμός να μην έχει μόνο πολιτισμικούς, ηθικούς, ιστορικούς και συναισθηματικούς, αλλά και νομικούς δεσμούς με την Ελλάδα, μέσω της ιθαγένειας. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (ΚΕΙ – ν. 3284/2004), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, την ελληνική ιθαγένεια αποκτά αυτοδίκαια, με τη γέννησή του και χωρίς καμία άλλη προϋπόθεση, το τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας, οι δε σχετικές πράξεις που εκδίδονται, όπου απαιτείται, έχουν απλώς διαπιστωτικό χαρακτήρα. Περαιτέρω δε, ακόμα και στις περιπτώσεις μη αυτοδίκαιης κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας, οι προϋποθέσεις πολιτογράφησης ομογενούς αλλοδαπού είναι διαφορετικές και ευνοϊκότερες από τις ισχύουσες για αλλογενείς αλλοδαπούς (βλ. άρθρα 5, 7, 10 κ.λπ. ΚΕΙ). Τέλος, οι περιπτώσεις ακούσιας (χωρίς αίτηση/δήλωση του ενδιαφερομένου) απώλειας της ελληνικής ιθαγένειας είναι όλως εξαιρετικές (άρθρο 17 ΚΕΙ).

Αφ' ετέρου, βάσει του ισχύοντος Συντάγματος, και συγκεκριμένα του άρθρου 51 παρ. 3, «[ο] νόμος δεν μπορεί να περιορίσει το εκλογικό δικαίωμα παρά μόνο αν δεν έχει συμπληρωθεί κατώτατο όριο ηλικίας ή για ανικανότητα δικαιοπραξίας ή ως συνέπεια αμετάκλητης ποινικής καταδίκης για ορισμένα εγκλήματα», επιλογή η οποία αποτυπώνει τις εμπειρίες της ελληνικής πολιτικής ιστορίας, ως απάντηση στις οποίες καθιερώνεται η ευρύτερη δυνατή καθολικότητα του εκλογικού δικαιώματος. Βάσει αυτού του συνταγματικού κανόνα, η ελληνική εκλογική νομοθεσία δεν προβλέπει ουσιαστικούς περιορισμούς στην κτήση του δικαιώματος εκλέγειν, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες.

Ο βασικός, επομένως, περιορισμός που ισχύει στο ελληνικό δίκαιο, ως προς το δικαίωμα του εκλέγειν αφορά την άσκηση και όχι αυτή καθεαυτή την κτήση του σχετικού δικαιώματος από τους εκτός ελληνικής επικράτειας ευρισκόμενους, μόνιμα ή προσωρινά, Έλληνες πολίτες. Συγκεκριμένα, βάσει της ισχύουσας εκλογικής νομοθεσίας, όπως αυτή κωδικοποιείται ιδίως στο π.δ. 26/2012 (Α' 57), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, αλλά και στις ειδικότερες διατάξεις που ισχύουν για τις λοιπές εθνικής εμβέλειας διαδικασίες (εκλογές για την ανάδειξη των εκπροσώπων της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και εθνικά δημοψηφίσματα), οι Έλληνες εκλογείς ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα προσερχόμενοι αυτοπροσώπως στα εκλογικά τμήματα, τα οποία συγκροτούνται σε κάθε Δήμο της χώρας. Εξαίρεση, μέχρι σήμερα, στον ανωτέρω κανόνα, έχει θεσπιστεί μόνο για την εκλογή των εκπροσώπων της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κατ' εφαρμογή του ν. 1427/1984 (Α' 40), όπως ισχύει, σύμφωνα με τον οποίο οι Έλληνες εκλογείς που κατοικούν σε χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα για την ανάδειξη των εκπροσώπων της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από τον τόπο κατοικίας ή διαμονής τους, εγγραφόμενοι προς τούτο σε ειδικούς εκλογικούς καταλόγους και ψηφίζοντας στα ειδικά εκλογικά τμήματα που συγκροτούνται εντός της επικράτειας των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, λόγω ιστορικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων, αλλά και συνεπεία της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών, το εκτός ελληνικής επικράτειας εκλογικό σώμα είναι ιδιαίτερα ευρύ. Με γνώμονα όλα τα ανωτέρω, με το παρόν σχέδιο νόμου εισάγονται οι απαιτούμενες δικλείδες ασφαλείας στην άσκηση του δικαιώματος από τους εν αλλοδαπή Έλληνες, προκειμένου η κάθε φορά διδόμενη λαϊκή εντολή να ανταποκρίνεται στις ιστορικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες και να πραγματώνει τη βιούληση του εκλογικού σώματος. Ειδικότερα, όσοι επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν, οφεύλουν να πληρούν σωρευτικά τα εξής κριτήρια:

α) να έχουν διαμείνει συνολικά δύο (2) έτη εντός της ελληνικής επικράτειας κατά το χρονικό διάστημα των τελευταίων τριάντα πέντε (35) ετών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης εγγραφής.

β) να έχουν υποβάλλει φορολογική δήλωση κατά το τρέχον ή το προηγούμενο φορολογικό έτος. Ως «φορολογική δήλωση» νοείται η υποβολή στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων (έντυπο Ε1), αναλυτική δήλωση εισοδημάτων από μίσθωση ακινήτων (έντυπο Ε2), κατάσταση οικονομικών στοιχείων από επιχειρηματική δραστηριότητα (έντυπο Ε3) ή δήλωση στοιχείων ακινήτων (έντυπο Ε9), όπως κάθε φορά ισχύουν.

Όπως αναφέρθηκε ήδη, οι τιθέμενοι περιορισμοί, ως δικλείδες ασφαλείας, αποσκοπούν στην αποτροπή οποιασδήποτε επέμβασης επί του εκλογικού αποτελέσματος, σε βαθμό ικανό να αλλοιώσει τη βιούληση του εκλογικού σώματος. Και τούτο διότι, ο συνολικός αριθμός των εκτός επικρατείας Ελλήνων ευρίσκεται στη βάση των προβληματισμών σχετικά με το κατά πόσο είναι θεμιτό δικαιοπολιτικά το να επεμβαίνει αποφασιστικά στη διαμόρφωση του εκλογικού

αποτελέσματος. Οι συνταγματικά ανεκτοί αυτοί περιορισμοί επιφέρουν μία στάθμιση του αποτελέσματος, η οποία αφενός επιτρέπει την άσκηση του δικαιώματος από τους εκτός επικρατείας εκλογείς, αφετέρου δεν δύναται να μεταβάλλει την εκλογική συμπεριφορά των εντός επικρατείας εκλογέων και την ισορροπία της ψηφοφορίας. Προς την ίδια δε κατεύθυνση κινείται και η πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ, η οποία για τους ίδιους λόγους θεωρεί ενδεδειγμένη την θέσπιση περιορισμών στη συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία εκλογέων που διαμένουν εκτός της επικράτειας ή την προκαθορισμένη κοινοβουλευτική τους εκπροσώπηση.

Με δεδομένη τη σύνθεση της ΙΗ' Περιόδου της Βουλής των Ελλήνων, είναι προφανές ότι απαιτείται ευρεία συναίνεση προκειμένου να συγκεντρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός των 200 βουλευτών που θα υπερψηφίσουν το παρόν νομοσχέδιο. Στο πλαίσιο αυτό, διεξήχθησαν διαδοχικές συναντήσεις του Πρωθυπουργού με τους επικεφαλής των κομμάτων που εκπροσωπούνται στο Κοινοβούλιο και κατεβλήθη κάθε δυνατή προσπάθεια συγκερασμού των προτάσεων που υπεβλήθησαν. Επιπλέον, διεξήχθησαν τρεις συνεδριάσεις της διακομματικής επιτροπής στο Υπουργείο Εσωτερικών με στόχο τη συμφωνία επί της αρχής του νομοσχεδίου.

Με βάση τις ανωτέρω σκέψεις, το παρόν σχέδιο νόμου, εφόσον ψηφιστεί, αποτελεί εκτελεστικό του Συντάγματος νόμο.

B. Επί των άρθρων

Επί του άρθρου 1

Ορίζεται ότι εκλογείς οι οποίοι την ημέρα των βουλευτικών εκλογών, των εκλογών για την ανάδειξη των μελών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και την ημέρα διεξαγωγής εθνικού δημοψηφίσματος βρίσκονται εκτός της επικράτειας, μπορούν να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και με την επιφύλαξη του άρθρου 2. Ως «εκτός επικράτειας εκλογέας» νοείται κάθε Έλληνας πολίτης που έχει ενεργό το δικαίωμα του εκλέγειν, είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους και την ημέρα της εκλογής βρίσκεται μόνιμα ή προσωρινά εκτός της Ελλάδας. Η ψηφοφορία διεξάγεται με αυτοπρόσωπη παρουσία σε ειδικά εκλογικά κέντρα εξωτερικού, όπως ορίζεται στον παρόντα νόμο. Η ημερομηνία κατά την οποία διεξάγεται η ψηφοφορία για τους εκλογείς του παρόντος, καθώς και η διάρκειά της, ορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εσωτερικών τουλάχιστον εικοσιπέντε (25) ημέρες πριν την οριζόμενη για την ψηφοφορία ημερομηνία. Η ψηφοφορία ολοκληρώνεται σε μία (1) ημέρα και η διεξαγωγή της ορίζεται μεταξύ της τέταρτης (4ης) και της προηγούμενης ημέρας της διεξαγωγής της ψηφοφορίας εντός της ελληνικής επικράτειας. Δεν επιτρέπεται να είναι σε εξέλιξη ψηφοφορία σε ειδικά εκλογικά τμήματα εξωτερικού ενώ έχει περατωθεί η ψηφοφορία εντός της επικρατείας. Η καταμέτρηση και η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας των εκλογέων της προηγούμενης παραγράφου γίνονται ταυτόχρονα με την καταμέτρηση και ανακοίνωση των αποτελεσμάτων για το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, σύμφωνα με τα επόμενα άρθρα.

Επί του άρθρου 2

Οι απαραίτητη προϋπόθεση για την υπαγωγή στις διατάξεις του παρόντος είναι οι εκτός επικράτειας εκλογείς να είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο δήμου της Ελληνικής Δημοκρατίας και να έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 26/2012 (ΦΕΚ 57Α), όπως αυτό ισχύει.

Επιπλέον, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους ψηφοφόρων εξωτερικού τίθεται οι εκλογείς να συγκεντρώνουν σωρευτικά τα παρακάτω κριτήρια: α) να έχουν διαμείνει συνολικά δύο έτη εντός της ελληνικής επικράτειας κατά το χρονικό διάστημα των τελευταίων τριάντα πέντε ετών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης εγγραφής. β) να έχουν υποβάλλει φορολογική δήλωση κατά το τρέχον ή το προηγούμενο φορολογικό έτος. Εξαρτώμενα μέλη των οικογενειών εξαιρούνται του παρόντος περιορισμού εφόσον:

αα) δεν έχουν συμπληρώσει τα τριάντα έτη (30) ζωής και

ββ) έχουν υποβάλλει φορολογική δήλωση συγγενείς α' βαθμού κατά το τρέχον ή το προηγούμενο φορολογικό έτος.

Ως «φορολογική δήλωση» νοείται η υποβολή στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων (έντυπο Ε1), αναλυτική δήλωση εισοδημάτων από μίσθωση ακινήτων (έντυπο Ε2), κατάσταση οικονομικών στοιχείων από επιχειρηματική δραστηριότητα (έντυπο Ε3) ή δήλωση στοιχείων ακινήτων (έντυπο Ε9), όπως κάθε φορά ισχύουν. Η διαπίστωση των κριτηρίων της ανωτέρω παραγράφου συντελείται άπαξ κατά την εγγραφή. Εκλογέας που ενεγράφη στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού, εγγράφεται για χρονικό διάστημα δέκα (10) ετών από την ημερομηνία αποδοχής της αίτησης. Η διαπίστωση των κριτηρίων και η αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης γίνονται από τη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών. Ενσάσεις επί της απόφασης της παραγράφου 3 υποβάλλονται εντός δέκα (10) ημερών από την απόφαση της Διεύθυνσης Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών. Οι ενσάσεις είναι γραπτές και παραδίδονται από τον ίδιο τον ενιστάμενο ή πληρεξούσιο δικηγόρο στο Πρωτοδικείο Αθηνών. Ειδικά για εγγραφές που έχουν ολοκληρωθεί εντός τριών (3) ημερών από την ημερομηνία έναρξης της προεκλογικής περιόδου, οι ενσάσεις υποβάλλονται εντός τεσσάρων (4) ημερών. Ο Πρόεδρος Πρωτοδικών Αθηνών, αφού λάβει τις ανωτέρω ενσάσεις, ορίζει με πράξη του, το ταχύτερο, την ημέρα και ώρα εκδίκασης των σχετικών υποθέσεων από το Πολυμελές Πρωτοδικείο που δικάζει κατά τη διαδικασία της Εκούσιας Δικαιοδοσίας. Ειδικά για ενσάσεις που υποβάλλονται έως είκοσι δύο (22) ημέρες πριν την ημερομηνία των εκλογών, αυτές εκδικάζονται την επόμενη της υποβολής τους. Η απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου είναι οριστική και δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο, αποστέλλεται δε στη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία επιφέρει τις σχετικές μεταβολές.

Οι εκλογείς που επιθυμούν να διευκολυνθούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα εγγράφονται, με δική τους μέριμνα, στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού. Η εγγραφή στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού γίνεται οποτεδήποτε, με αίτηση του ενδιαφερόμενου, σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο 4 του παρόντος. Αντιστοίχως, η τροποποίηση, όσον αφορά ιδίως τη διεύθυνση κατοικίας και η αναστολή ή ακύρωση της αίτησης από τον ειδικό εκλογικό κατάλογο, γίνεται με την ίδια διαδικασία του άρθρου 4. Οι εκλογείς που έχουν εγγραφεί στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού δεν μπορούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στον τόπο της βασικής τους εγγραφής. Η παράβαση αυτής της διάταξης επισύρει τις κυρώσεις που προβλέπει η παράγραφος 2 του άρθρου 113 του π.δ. 26/2012. Η Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών καταρτίζει και τηρεί τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού. Ειδικά για τη διεξαγωγή εκλογών για την ανάδειξη μελών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι περιορισμοί της παραγράφου 2 δεν ισχύουν για εκλογείς που προτίθενται να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επί του άρθρου 3

Οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι εξωτερικού που καταρτίζονται, φέρουν τον τίτλο «Ειδικός Εκλογικός Κατάλογος Εξωτερικού» και περιέχουν τα ακόλουθα:

- α) τον αύξοντα αριθμό,
- β) τον Ειδικό Εκλογικό Αριθμό,
- γ) το επώνυμο,
- δ) το όνομα,
- ε) το όνομα του πατέρα,
- στ) το όνομα της μητέρας,
- ζ) το όνομα συζύγου και το επώνυμο πατέρα(εφόσον πρόκειται για έγγαμη γυναίκα που φέρει το επώνυμο του συζύγου),
- η) την ημερομηνία και τον χρόνο γέννησης,
- θ) τον βασικό εκλογικό κατάλογο (βασική εκλογική περιφέρεια) όπου είναι εγγεγραμμένος (νομός, δήμος, εκλογικό διαμέρισμα),
- ι) την πλήρη διεύθυνση διαμονής
- ια) τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
- ιβ) τα τηλέφωνα επικοινωνίας

Οι διατάξεις του άρθρου 23 του π.δ. 26/2012 εφαρμόζονται αναλόγως και για τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού με την επιφύλαξη των στοιχείων ια) και ιβ) της ανωτέρου παραγράφου. Μετά τον ορισμό των ειδικών εκλογικών τμημάτων ψηφοφορίας και ειδικά για την εκλογική διαδικασία που έπεται, οι εκλογικοί κατάλογοι συντάσσονται ανά ειδικό εκλογικό τμήμα ψηφοφορίας.

Επί του άρθρου 4

Στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και με ευθύνη του Υπουργείου λειτουργεί ειδική εφαρμογή για την εγγραφή, τη μεταβολή στοιχείων και τη διαγραφή ή αναστολή της αίτησης από τον ειδικό εκλογικό κατάλογο εξωτερικού όσων εκλογέων εντάσσονται στις διατάξεις του παρόντος. Η διαδικασία πρόσβασης στην ειδική εφαρμογή λαμβάνει ειδική μέριμνα για την ταυτοποίηση του εκλογέα και την αποτροπή κακόβουλης χρήσης αυτής. Για την ταυτοποίηση του εκλογέα γίνεται χρήση των διαπιστευτηρίων εισόδου σε εφαρμογές της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Οι ελληνικές διπλωματικές αρχές στο εξωτερικό δύνανται να διευκολύνουν τους εκλογείς στη συμπλήρωση των αιτήσεων. Κατά την αίτησή του ο εκλογέας συμπληρώνει τα στοιχεία του και υποβάλλει ηλεκτρονικά όσα δικαιολογητικά απαιτούνται για τη διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του παρόντος. Η διαπίστωση της συνδρομής γίνεται με κάθε πρόσφορο και νόμιμο τρόπο, αποκλειόμενων των λογαριασμών ΔΕΚΟ και ιδίως με:

- α) Βεβαίωση φοίτησης από σχολείο πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας, μεταδευτεροβάθμιας, τεχνικής εκπαίδευσης ή από ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης,
- β) Βεβαίωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών (ένσημα) της ημεδαπής,
- γ) Βεβαίωση εκπλήρωσης της στρατιωτικής θητείας για όσο διάστημα διαρκεί αυτή.

Κατά τη διαδικασία υποβολής της αίτησης, ο εκλογέας δύναται να εξουσιοδοτήσει το Υπουργείο Εσωτερικών για την αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών ή την άντληση των απαιτούμενων πληροφοριών από τις βάσεις δεδομένων του Ελληνικού Δημοσίου. Οι φορείς του Ελληνικού Δημοσίου υποχρεούνται να παρέχουν κάθε δυνατή πρόσβαση στην εφαρμογή για την άντληση όλων των σχετικών πληροφοριών εφόσον είναι διαθέσιμες. Η εξουσιοδότηση του εκλογέα έχει την έννοια

συναίνεσης, σύμφωνα με το άρθρο 24 του ν. 4624/2019 και το άρθρο 9 παρ. 2 περ. β του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Κανονισμός ΕΕ 679/2016).

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται η διαδικασία εγγραφής, μεταβολής και αναστολής ή διαγραφής της αίτησης, ο τρόπος πιστοποίησης του εκλογέα και κάθε άλλη απαραίτητη τεχνική λεπτομέρεια. Περαιτέρω, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Εσωτερικών μπορεί να καθορίζεται εναλλακτικά η διαδικασία υποβολής αίτησης με αυτοπρόσωπη παρουσία των εκλογέων στις αρμόδιες προξενικές αρχές.

Η αίτηση εγγραφής οριστικοποιείται μόλις γίνει έλεγχος των δικαιολογητικών του εκλογέα. Η αίτηση μεταβολής και αναστολής ή διαγραφής γίνεται αμέσως οριστική.

Για την ανάπτυξη, λειτουργία και συντήρηση της ειδικής εφαρμογής του παρόντος άρθρου εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 130 του π.δ. 26/2012.

Επί του άρθρου 5

Οι βασικοί εκλογικοί κατάλογοι ενημερώνονται με βάση τις αιτήσεις των εκλογέων καθώς και τις τυχόν μεταβολές επί αυτών, μόλις αυτές επιβεβαιωθούν. Η ενσωμάτωσή τους πραγματοποιείται στην επόμενη αναθεώρηση των βασικών εκλογικών καταλόγων. Στους βασικούς εκλογικούς καταλόγους τίθεται ή αφαιρείται, αναλόγως, ειδική σήμανση σε όσους εκλογείς έχουν επιβεβαιωμένη αίτηση του άρθρου 4 του παρόντος ή αναστολή της αίτησής τους. Το Υπουργείο Εσωτερικών επικαιροποιεί τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού με βάση τυχόν μεταβολές που επέρχονται στους εκλογείς στους βασικούς εκλογικούς καταλόγους. Εγγραφές, μεταβολές, αναστολές ή διαγραφές αιτήσεων που λαμβάνουν χώρα μετά την τρίτη (3η) ημέρα από την έναρξη της προεκλογικής περιόδου, κατά το άρθρο 31 του π.δ. 26/2012, ενημερώνονται μετά το πέρας των εκλογών.

Επί του άρθρου 6

Έλληνες ναυτικοί, που είναι εγγεγραμμένοι σε εκλογικό κατάλογο δήμου της χώρας, δύνανται να ψηφίσουν εκτός της ελληνικής επικρατείας, σύμφωνα με τους όρους του παρόντος κεφαλαίου, ακόμη και εάν δεν έχουν περιληφθεί στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού. Οι εκλογείς αυτοί ψηφίζουν προσκομίζοντας επιπλέον των λοιπών απαιτούμενων δικαιολογητικών το ναυτικό τους φυλλάδιο στο πλησιέστερο εκλογικό τμήμα της περιφέρειας της οικείας πρεσβείας ή προξενείου, καθ' υπέρβαση του αριθμού των εγγεγραμμένων σε αυτό εκλογέων. Για τους εκλογείς αυτούς γίνεται ειδική μνεία στο βιβλίο πρακτικών της εφορευτικής επιτροπής και στο πρωτόκολλο ψηφοφορίας. Σε περίπτωση που κάποιος ψηφίσει χωρίς να έχει το δικαίωμα αυτό, υπόκειται στις κυρώσεις που προβλέπει η παράγραφος 1ζ του άρθρου 119 του π.δ. 26/2012.

Επί του άρθρου 7

Οι εκλογείς κάθε διπλωματικής περιφέρειας κατανέμονται σε εκλογικά τμήματα, που συστήνονται και καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Σε κάθε εκλογικό τμήμα ο αριθμός των εκλογέων δεν μπορεί να είναι μικρότερος από σαράντα (40) ή να υπερβαίνει τους εξακόσιους (600) εκλογείς. Υπό τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, εκλογικά τμήματα συστήνονται στην έδρα κάθε ελληνικής διπλωματικής αρχής και, αν συντρέχει λόγος, λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των εγγεγραμμένων εκλογέων που κατοικούν εκτός της έδρας, καθώς και των ειδικών σε κάθε διπλωματική περιφέρεια συνθηκών, και σε άλλες πόλεις της ίδιας περιφέρειας. Επίσης, είναι δυνατή η συνένωση διπλωματικών περιφερειών για τις ανάγκες του παρόντος. Τα καταστήματα

Ψηφοφορίας ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Ως καταστήματα ψηφοφορίας χρησιμοποιούνται κτίρια των ελληνικών αρχών ή υπηρεσιών της αλλοδαπής, ανεξάρτητα γραφεία ιερών ναών της ελληνορθόδοξης εκκλησίας και κτίρια ή καταστήματα ελληνικών κοινοτήτων, συλλόγων ή άλλων ελληνικών οργανώσεων. Αν τα κτίρια αυτά είναι ανεπαρκή ή ακατάλληλα, μπορεί να χρησιμοποιηθούν κτίρια ή καταστήματα του κράτους όπου θα διεξαχθεί η ψηφοφορία, παραχωρούμενα από τις αρμόδιες αρχές του κράτους αυτού, ύστερα από αίτηση του προϊσταμένου της οικείας ελληνικής διπλωματικής αρχής. Με μέριμνα της οικείας ελληνικής διπλωματικής αρχής, προετοιμάζεται το κατάστημα ψηφοφορίας κατά το άρθρο 57 του π.δ. 26/2012.

Οι αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών, με τις οποίες ορίζονται τα εκλογικά τμήματα, τα καταστήματα ψηφοφορίας και οι εκλογείς που θα ψηφίσουν σε αυτά, εκδίδονται δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας και κοινοποιούνται αμέσως στον Άρειο Πάγο και στις αρμόδιες ελληνικές διπλωματικές αρχές. Οι ελληνικές διπλωματικές αρχές αναρτούν υποχρεωτικά τις παραπάνω αποφάσεις σε εμφανή σημεία του καταστήματος της πρεσβείας ή του προξενείου και τις γνωστοποιούν με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο στους εκλογείς της περιφέρειάς τους. Οι ελληνικές διπλωματικές αρχές είναι υποχρεωμένες να ενημερώσουν αμέσως τα Υπουργεία Εξωτερικών και Εσωτερικών για τις παραπάνω ενέργειές τους.

Επί του άρθρου 8

Σε κάθε εκλογικό τμήμα η ψηφοφορία ενεργείται ενώπιον εφορευτικής επιτροπής, που αποτελείται από τον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής, ως πρόεδρο και από τρεις εκλογείς, από αυτούς που έχουν περιληφθεί στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού της οικείας διπλωματικής περιφέρειας. Αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής διορίζονται μόνιμοι πρεσβευτικοί ή προξενικοί ακόλουθοι και γραμματείς, διοικητικοί υπάλληλοι πρεσβειών και προξενείων πτυχιούχοι Ανώτερων ή Ανώτατων Σχολών με βαθμό βο και άνω που υπηρετούν στην οικεία διπλωματική περιφέρεια. Εφόσον τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου δεν επαρκούν, αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής διορίζονται από τα πρόσωπα που προβλέπουν οι παράγραφοι 3, 4 και 5 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012. Οι υπάλληλοι του προηγούμενου εδαφίου περιλαμβάνονται σε ονομαστικές καταστάσεις που συντάσσονται από τις αρμόδιες ελληνικές διπλωματικές αρχές και αποστέλλονται μέσω του Υπουργείου Εσωτερικών στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου είκοσι πέντε (25) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας. Όλοι οι δικαστικοί αντιπρόσωποι και οι αναπληρωτές τους διορίζονται από το Α' Τμήμα του Αρείου Πάγου, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012.

Οι εκλογείς μέλη της εφορευτικής επιτροπής και οι αναπληρωματικοί τους διορίζονται από τον προϊστάμενο της οικείας ελληνικής διπλωματικής αρχής, ύστερα από δημόσια κλήρωση που γίνεται στην έδρα αυτής. Η κλήρωση γίνεται μεταξύ των εγγεγραμμένων εκλογέων στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους της οικείας διπλωματικής περιφέρειας. Η ημέρα και ώρα της κλήρωσης γνωστοποιείται με ανακοίνωση της οικείας ελληνικής διπλωματικής αρχής, η οποία και αναρτάται στο κατάστημα αυτής. Τα μέλη που κληρώνονται ενημερώνονται με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με μέριμνα της οικείας διπλωματικής αρχής. Για την αναπλήρωση των μελών της εφορευτικής επιτροπής και των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 60 και 68, αντίστοιχα, του π.δ. 26/2012. Για τα μέλη της εφορευτικής επιτροπής ισχύουν τα κωλύματα διορισμού του άρθρου 59 του π.δ. 26/2012.

Ο επόπτης εκλογών, εφόσον υπάρχουν στην οικεία διπλωματική περιφέρεια πλεονάζοντες πρεσβευτικοί ή προξενικοί ή άλλοι δημόσιοι πολιτικοί υπάλληλοι, από αυτούς που προβλέπονται

στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του παρόντος και έχει εξαντληθεί ο αριθμός των διορισμένων αναπληρωτών στη συγκεκριμένη περιφέρεια, μπορεί να διορίσει αναπληρωτές των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής, οι οποίοι, ύστερα από έγγραφη εντολή του επόπτη εκλογών, αναπληρώνουν τους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής όταν απουσιάζουν ή κωλύονται.

Η εφορευτική επιτροπή μπορεί να αναθέσει καθήκοντα γραμματέα της σε Έλληνα δημόσιο πολιτικό υπάλληλο ή εκλογέα ή και σε ένα από τα τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη της, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να τα εκτελέσει.

Η εφορευτική επιτροπή παραλαμβάνει από την οικεία ελληνική διπλωματική αρχή το κατάστημα της Ψηφοφορίας, την κάλπη και το εκλογικό υλικό. Διευθύνει την εκλογή και μεριμνά για την ομαλή και ακώλυτη διεξαγωγή της Ψηφοφορίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 26/2012. Τηρεί βιβλίο πρακτικών και πρωτόκολλο Ψηφοφορίας, στο οποίο καταχωρίζονται οι εκλογείς που ψηφίζουν. Έχει ίδια σφραγίδα και σε περίπτωση που αυτό δεν είναι δυνατό, για οποιοδήποτε λόγο, χρησιμοποιεί τη σφραγίδα της οικείας ελληνικής διπλωματικής αρχής, ύστερα από απόφαση του προϊσταμένου της αρχής αυτής. Η επιτροπή αποφασίζει κατά πλειοψηφία και σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου. Τα μέλη της εφορευτικής επιτροπής και οι γραμματείς τους ψηφίζουν στο εκλογικό τμήμα που ασκούν τα καθήκοντά τους, εφόσον είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους του οικείου εκλογικού τμήματος.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εξωτερικών μπορεί να ορίζονται οι προϋποθέσεις για τον διορισμό των μελών των εφορευτικών επιτροπών, τα σχετικά με τη συγκρότηση και ανάληψη των καθηκόντων τους, καθώς και κάθε άλλο θέμα αναγκαίο για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

Επί του άρθρου 9

Σε κάθε ελληνική διπλωματική αρχή στην περιφέρεια της οποίας συγκροτείται ένα ή περισσότερα εκλογικά τμήματα σύμφωνα με το άρθρο 7 του παρόντος διορίζονται ένας ή και περισσότεροι επόπτες εκλογών. Ως επόπτες εκλογών διορίζονται οι πάρεδροι του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι πάρεδροι του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι εφέτες των πολιτικών και διοικητικών δικαστηρίων, οι αντεισαγγελείς εφετών και, σε περίπτωση που αυτοί δεν επαρκούν, και πρόεδροι πρωτοδικών και εισαγγελείς πρωτοδικών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εξωτερικών καθορίζονται ο αριθμός των εποπτών κατά ελληνική διπλωματική αρχή, οι προθεσμίες για τον διορισμό και την άφιξη των εποπτών και των γραμματέων τους στην έδρα της οικείας αρχής, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα. Ο διορισμός τους γίνεται από το Α' Τμήμα του Αρείου Πάγου, με κλήρωση, σε δημόσια συνεδρίαση. Από το ίδιο τμήμα του Αρείου Πάγου διορίζεται και ένας γραμματέας για κάθε επόπτη εκλογών. Ως γραμματέας διορίζεται δικαστικός υπάλληλος οποιασδήποτε κατηγορίας δικαστηρίων και οποιουδήποτε βαθμού. Σε περιπτώσεις μικρού αριθμού εκλογέων ή όταν οι αποστάσεις μεταξύ των εδρών των παραπάνω ελληνικών διπλωματικών αρχών είναι μικρές, είναι δυνατό να οριστεί ένας κοινός επόπτης εκλογών για περισσότερες από μια διπλωματικές περιφέρειες, ο οποίος έχει ως έδρα την πρεσβεία ή το προξενείο που ορίζεται από την ανωτέρω κοινή απόφαση. Για την άφιξη στην έδρα τους και την ανάληψη των καθηκόντων τους οι επόπτες εκλογών οφείλουν να ενημερώσουν, χωρίς καμία καθυστέρηση, μέσω της οικείας ελληνικής διπλωματικής αρχής, τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και το Υπουργείο Εσωτερικών.

Έργο των εποπτών εκλογών είναι να εποπτεύουν τα εκλογικά τμήματα, να παρακολουθούν την ψηφοφορία, να κατευθύνουν και να επεμβαίνουν προς ενίσχυση του έργου των εφορευτικών επιτροπών, καθώς και να επιλύουν αναφυόμενα θέματα. Οι προϊστάμενοι των οικείων ελληνικών

διπλωματικών αρχών οφείλουν να παρέχουν στους επόπτες εκλογών κάθε δυνατή συνδρομή για τη διευκόλυνση του έργου τους και να θέτουν στη διάθεσή τους αυτοκίνητα της οικείας διπλωματικής αρχής για την κίνησή τους κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους. Οι επόπτες εκλογών υποβάλλουν έκθεση στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και στο Υπουργείο Εσωτερικών για ότι αφορά την ψηφοφορία στη διπλωματική περιφέρεια της αρμοδιότητάς τους.

Οι επόπτες εκλογών και οι γραμματείς τους ψηφίζουν σε ένα από τα εκλογικά τμήματα της περιφέρειας της πρεσβείας ή του προξενείου. Με τις ίδιες προϋποθέσεις ψηφίζουν και οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής στο εκλογικό τμήμα που ασκούν τα καθήκοντά τους. Για την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος γίνεται ειδική μνεία στο βιβλίο πρακτικών της εφορευτικής επιτροπής και τα στοιχεία τους καταχωρίζονται ιδιαιτέρως στο οικείο πρωτόκολλο ψηφοφορίας.

Επί του άρθρου 10

Καθορίζονται οι προϋποθέσεις χρήσης ψηφοδελτίων.

Σε περίπτωση διεξαγωγής γενικών βουλευτικών εκλογών, για την ψηφοφορία των εκλογέων χρησιμοποιούνται ψηφοδέλτια επικρατείας που καταρτίζονται από τα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων που μετέχουν σε αυτές, σύμφωνα με τους ορισμούς των άρθρων 34Α και 35 του π.δ. 26/2012. Για τα ψηφοδέλτια αυτά ισχύουν τα εξής:

α) Τα ψηφοδέλτια κατασκευάζονται από λευκό χαρτί, που χορηγεί το Δημόσιο. Το χαρτί χορηγείται στα κόμματα ή τους συνασπισμούς κομμάτων, των οποίων ανακηρύχθηκαν υποψήφιοι επικρατείας, σύμφωνα με το άρθρο 35 του π.δ. 26/2012. Η ποσότητα του χαρτιού που χορηγείται και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα, ορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών.

β) Τα ψηφοδέλτια έχουν ορθογώνιο σχήμα. Οι διαστάσεις των ψηφοδελτίων ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

γ) Τα ψηφοδέλτια είναι μόνο έντυπα. Όποιο ψηφοδέλτιο δεν είναι έντυπο, έστω και μερικά, είναι άκυρο. Τα τυπογραφικά στοιχεία στα ψηφοδέλτια πρέπει να είναι μελανής απόχρωσης.

δ) Ο εφοδιασμός των ελληνικών διπλωματικών αρχών με τον αναγκαίο αριθμό έντυπων ψηφοδελτίων γίνεται με φροντίδα των κομμάτων που συμμετέχουν στην εκλογή, δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες, πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας. Οι αρχές αυτές οφείλουν στη συνέχεια να εφοδιάσουν με τον αναγκαίο αριθμό έντυπων ψηφοδελτίων την εφορευτική επιτροπή κάθε εκλογικού τμήματος.

ε) Στα ψηφοδέλτια επικρατείας συνδυασμού κόμματος αναγράφονται οριζόντια, από το άνω μέρος της μίας μακρότερης πλευράς τους και προς την άλλη, σε διαδοχικές ξεχωριστές σειρές, το έμβλημα του κόμματος, το όνομά του και μνεία ότι πρόκειται για ψηφοδέλτιο επικρατείας. Αμέσως μετά αναγράφονται τα ονόματα όλων των υποψηφίων του συνδυασμού, καθένα χωριστά, κατά τη σειρά που αναφέρονται στην απόφαση για την ανακήρυξη του συνδυασμού και με τα στοιχεία ονοματεπωνύμου που αναφέρονται στην ίδια απόφαση, από τα οποία προτάσσεται το επώνυμο.

στ) Στα ψηφοδέλτια συνδυασμού συνασπισμού κομμάτων αναγράφονται στην ίδια θέση και με την ίδια σειρά όλα τα στοιχεία που ορίζονται στο προηγούμενο εδάφιο, με τη διαφορά ότι, μεταξύ της προσωνυμίας του συνασπισμού και της μνείας ότι πρόκειται για ψηφοδέλτιο επικρατείας, αναγράφονται και τα ονόματα όλων των κομμάτων που αποτελούν τον συνασπισμό. Στη συνέχεια αναγράφονται, κατά τη σειρά της προηγούμενης παραγράφου, τα ονόματα όλων των υποψηφίων του συνδυασμού.

ζ) Στο ψηφοδέλτιο δεν επιτρέπονται εγγραφές και διαγραφές ενδείξεων ή ονομάτων. Αν γίνουν, θεωρούνται ότι δεν υπάρχουν και το ψηφοδέλτιο παραμένει έγκυρο, με την επιφύλαξη της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 73 του π.δ. 26/2012.

η) Ο εκλογέας δεν εκφράζει προτίμηση μεταξύ των υποψηφίων του ψηφοδελτίου επικρατείας.

Σε περίπτωση διεξαγωγής εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων μελών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για την ψηφοφορία των εκλογέων χρησιμοποιούνται τα ίδια έντυπα ψηφοδέλτια που χρησιμοποιούνται και για την ψηφοφορία στην Ελλάδα. Στην περίπτωση αυτή, ο εκλογέας εκφράζει προτίμηση μεταξύ των υποψηφίων εντός του ψηφοδελτίου κατά τρόπο ανάλογο με τους τους εκλογείς που ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα εντός επικρατείας. Ο εφοδιασμός των ελληνικών διπλωματικών αρχών με τον αναγκαίο αριθμό έντυπων ψηφοδελτίων γίνεται με φροντίδα των κομμάτων που συμμετέχουν στην εκλογή, δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες, πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας. Οι αρχές αυτές οφείλουν στη συνέχεια να εφοδιάσουν με τον αναγκαίο αριθμό έντυπων ψηφοδελτίων την εφορευτική επιτροπή κάθε εκλογικού τμήματος.

Σε περίπτωση διεξαγωγής εθνικού δημοψηφίσματος, για την ψηφοφορία των εκλογέων χρησιμοποιούνται τα ίδια έντυπα ψηφοδέλτια που χρησιμοποιούνται και για την ψηφοφορία στην Ελλάδα. Ο εφοδιασμός των ελληνικών διπλωματικών αρχών με τον αναγκαίο αριθμό έντυπων ψηφοδελτίων γίνεται με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας. Οι αρχές αυτές οφείλουν στη συνέχεια να εφοδιάσουν με τον αναγκαίο αριθμό έντυπων ψηφοδελτίων την εφορευτική επιτροπή κάθε εκλογικού τμήματος.

Τα μη έντυπα (λευκά) ψηφοδέλτια κατασκευάζονται και αποστέλλονται στις ελληνικές διπλωματικές αρχές με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών. Αν, για οποιοδήποτε λόγο, δεν υπάρχουν έντυπα ψηφοδέλτια στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων, επιτρέπεται η χρησιμοποίηση μη έντυπων (λευκών) ψηφοδελτίων.

Επί του άρθρου 11

Οι φάκελοι, μέσα στους οποίους κλείνονται τα ψηφοδέλτια, είναι οι ίδιοι με αυτούς που χρησιμοποιούνται για την αντίστοιχη ψηφοφορία εντός της ελληνικής επικράτειας. Οι φάκελοι αυτοί κατασκευάζονται και αποστέλλονται στις ελληνικές διπλωματικές αρχές με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών. Οι ελληνικές διπλωματικές αρχές, μεριμνούν για τον εφοδιασμό των εφορευτικών επιτροπών όλων των εκλογικών τμημάτων της περιφέρειάς τους με τις αναγκαίες ποσότητες εκλογικών φακέλων. Αν για οποιοδήποτε λόγο δεν υπάρχουν φάκελοι, η αρμόδια ελληνική διπλωματική αρχή φροντίζει για την προμήθεια και τον εφοδιασμό των εφορευτικών επιτροπών με άλλους ομοιόμορφους και ομοιόχρωμους φακέλους.

Επί του άρθρου 12

Οι υποψήφιοι κατά ψηφοδέλτια επικρατείας κομμάτων και συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων, που έχουν ανακηρυχθεί από το αρμόδιο δικαστήριο γνωστοποιούνται αμέσως, από το Υπουργείο Εσωτερικών στις ελληνικές διπλωματικές αρχές. Οι ελληνικές διπλωματικές αρχές, μόλις περιέλθει σε αυτές η γνωστοποίηση της προηγούμενης παραγράφου, εκδίουν αμέσως το πρόγραμμα της εκλογής, το οποίο γνωστοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο και αναρτάται υποχρεωτικά σε εμφανή σημεία του καταστήματος της οικείας αρχής και, εφόσον είναι εφικτό, όλων των καταστημάτων ψηφοφορίας. Στο πρόγραμμα της εκλογής αναφέρονται ακριβώς, η ημέρα της ψηφοφορίας, οι ώρες έναρξης και λήξης της, τα εκλογικά τμήματα και καταστήματα ψηφοφορίας που ορίστηκαν και οι συνδυασμοί που ανακηρύχτηκαν. Η γνωστοποίηση του προγράμματος της

εκλογής συντελείται πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας. Η ανωτέρω γνωστοποίηση μπορεί να γίνει και με αποστολή μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους εκλογείς από το Υπουργείο Εσωτερικών.

Επί του άρθρου 13

Την ορισμένη για την ψηφοφορία ημέρα, οι εκλογείς προσέρχονται στο κατάστημα ψηφοφορίας του οικείου εκλογικού τμήματος και παρουσιάζονται στην εφορευτική επιτροπή, η οποία αναγνωρίζει την ταυτότητά τους, βάσει της ελληνικής αστυνομικής ταυτότητας ή του ελληνικού διαβατηρίου τους, και επαληθεύει την εγγραφή τους στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού του άρθρου 3 του παρόντος. Σε κάθε εκλογέα, η εφορευτική επιτροπή παραδίδει ένα φάκελο μονογραφημένο από τον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής και σφραγισμένο με τη σφραγίδα της επιτροπής, πλήρη σειρά εντύπων ψηφοδελτίων και ένα μη έντυπο (λευκό) ψηφοδέλτιο. Στη συνέχεια, ο εκλογέας οφείλει να αποσυρθεί στον ειδικό ξεχωριστό χώρο, με τρόπο ώστε να μην τον βλέπουν και εκεί κλείνει μυστικά μέσα στο φάκελο που του έχει δώσει η εφορευτική επιτροπή, το ψηφοδέλτιο της εκλογής του. Ο εκλογέας, αφού κολλήσει καλά το φάκελο, επιστρέφει στην εφορευτική επιτροπή και τον επιδεικνύει στα μέλη της και στους λοιπούς παρισταμένους, ώστε να είναι βέβαιο ότι κρατάει έναν μόνο φάκελο και ύστερα τον ρίχνει στην κάλπη.

Όταν λήξει η ψηφοφορία, κηρύσσονται η περάτωσή της από την εφορευτική επιτροπή και κλείνονται οι πόρτες του καταστήματος ψηφοφορίας. Αμέσως μετά, ανοίγεται η κάλπη και αριθμούνται χωρίς να ανοιχτούν οι φάκελοι, που περιέχονται σε αυτήν. Η αρίθμηση των φακέλων γίνεται κατά τη σειρά εξαγωγής τους από την κάλπη. Το αποτέλεσμα της αρίθμησης γράφεται ολογράφως στο κατά την επόμενη παράγραφο πρακτικό της επιτροπής, που συντάσσονται μετά τη λήξη της ψηφοφορίας. Στο ίδιο αυτό πρακτικό γράφεται επίσης, ολογράφως και ο συνολικός αριθμός των εκλογέων που ψήφισαν στο εκλογικό τμήμα, όπως αυτός προκύπτει από το πρωτόκολλο της ψηφοφορίας. Τόσο πριν από την έναρξη της ψηφοφορίας όσο και αμέσως μετά τη λήξη της, συντάσσονται από την εφορευτική επιτροπή σχετικά πρακτικά. Πρακτικό συντάσσονται και κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας για κάθε θέμα σχετικό με τη διεξαγωγή της, που κατά την κρίση της εφορευτικής επιτροπής πρέπει να μνημονευθεί. Με τη λήξη της ψηφοφορίας κλείνεται και υπογράφεται από την εφορευτική επιτροπή το πρωτόκολλο της ψηφοφορίας. Με φροντίδα της εφορευτικής επιτροπής, κλείνονται καλά μέσα σε ειδικό σάκο όλα τα στοιχεία της ψηφοφορίας. Ο σάκος σφραγίζεται, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 94 του π.δ.26/2012. Ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής ενημερώνει αμέσως τον αρμόδιο επόπτη εκλογών για το πέρας της ψηφοφορίας και παραδίδει στην οικεία ελληνική διπλωματική αρχή σημείωμα της εφορευτικής επιτροπής στο οποίο αναγράφεται ο συνολικός αριθμός των εκλογέων που ψήφισαν στο εκλογικό τμήμα, όπως αυτός προκύπτει από το πρωτόκολλο ψηφοφορίας. Ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής παραλαμβάνει τον σάκο και τον μεταφέρει ο ίδιος με ευθύνη του αμέσως αεροπορικώς στην Αθήνα και τον παραδίδει με απόδειξη στην Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή Εκλογέων Εξωτερικού (ΚΕΦΕΕ) του άρθρου 16 του παρόντος, που εδρεύει στο Εφετείο Αθηνών. Σε περίπτωση που δικαστικός αντιπρόσωπος έχει οριστεί από πρόσωπα που προβλέπονται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του παρόντος, ο σάκος παραδίδεται από αυτόν στον επόπτη εκλογών. Στην περίπτωση αυτή, ο σάκος μεταφέρεται και παραδίδεται στην ΚΕΦΕΕ από τον ίδιο τον επόπτη εκλογών με ευθύνη του.

Επί του άρθρου 14

Κάθε κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων έχει δικαίωμα να διορίσει από έναν (1) αντιπρόσωπο και έναν (1) αναπληρωτή του σε κάθε ελληνική διπλωματική αρχή ή σε κάθε εκλογικό τμήμα, εφόσον στην οικεία διπλωματική περιφέρεια έχουν δημιουργηθεί περισσότερα του ενός εκλογικά τμήματα. Το ίδιο δικαίωμα έχουν και οι επιτροπές υποστήριξης του άρθρου 10 του ν. 4023/2011, στην περίπτωση διεξαγωγής εθνικού δημοψηφίσματος. Οι αντιπρόσωποι αυτοί έχουν τα δικαιώματα της παραγράφου 1 του άρθρου 88 του π.δ. 26/2012. Ο διορισμός γίνεται με έγγραφη δήλωση του αρχηγού του κόμματος ή της διευθύνουσας επιτροπής του, απευθείας προς τον προϊστάμενο της οικείας ελληνικής διπλωματικής αρχής. Αυτοί που διορίζονται αντιπρόσωποι κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων και οι αναπληρωτές τους είναι υποχρεωμένοι να έχουν μαζί τους επίσημο αντίγραφο του εγγράφου διορισμού τους και να το επιδεικνύουν, όταν αυτό ζητείται, στις αρμόδιες ελληνικές αρχές της αλλοδαπής και στις εφορευτικές επιτροπές. Οι αντιπρόσωποι των κομμάτων και οι αναπληρωτές τους ψηφίζουν στο εκλογικό τμήμα στο οποίο έχουν διοριστεί, μόνο εφόσον είναι εγγεγραμμένοι στον οικείο ειδικό εκλογικό κατάλογο.

Επί του άρθρου 15

Οι ελληνικές διπλωματικές αρχές, αμέσως μετά το πέρας της ψηφοφορίας σε όλα τα εκλογικά τμήματα της περιφέρειάς τους, ανακοινώνουν στο Υπουργείο Εσωτερικών τον συνολικό αριθμό των εκλογέων που ψήφισαν, όπως αυτός προκύπτει από τα σχετικά σημειώματα των εφορευτικών επιτροπών, καθώς και την ημέρα αναχώρησης για την Ελλάδα των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής και των εποπτών εκλογών που μεταφέρουν τους εκλογικούς σάκους με τα στοιχεία της ψηφοφορίας. Σε περίπτωση που οι εκλογικοί σάκοι παραδίδονται για μεταφορά στην Αθήνα σε επόπτες εκλογών, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 13 του παρόντος, οι αρμόδιες ελληνικές διπλωματικές αρχές παρέχουν κάθε συνδρομή στους επόπτες εκλογών για την ασφαλή προσωρινή διαφύλαξη των σάκων και τη μεταφορά τους στους τόπους αναχώρησης για την Ελλάδα.

Επί του άρθρου 16

Η αποσφράγιση των φακέλων και η διαλογή των ψηφοδελτίων ενεργούνται στο Εφετείο Αθηνών, στο οποίο εδρεύει η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή Εκλογέων Εξωτερικού (ΚΕΦΕΕ), που αποτελείται από έναν πρόεδρο εφετών, ως πρόεδρο και τέσσερις εφέτες ή αντεισαγγελείς εφετών, του ίδιου εφετείου, ως μέλη.

Η επιτροπή αυτή συγκροτείται με απόφαση του Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Εφετείου Αθηνών, το αργότερο δέκα (10) ημέρες προ της διεξαγωγής των εκλογών. Με την ίδια απόφαση ορίζονται οι αναπληρωτές του προέδρου και των μελών της επιτροπής, καθώς και ο γραμματέας της, από τους δικαστικούς υπαλλήλους που υπηρετούν στο ίδιο Εφετείο.

Έργο της ΚΕΦΕΕ είναι:

- α) η παράδοση στις ειδικές εφορευτικές επιτροπές της επόμενης παραγράφου των σάκων των εφορευτικών επιτροπών των εκλογικών τμημάτων της αλλοδαπής,
- β) ο συντονισμός του έργου των ειδικών εφορευτικών επιτροπών,
- γ) η συγκέντρωση των επιμέρους αποτελεσμάτων της διαλογής από τις ειδικές εφορευτικές επιτροπές και
- δ) η έκδοση του συνολικού αποτελέσματος της ψηφοφορίας των εκλογέων που ψήφισαν στο ξεωτερικό.

Η αποσφράγιση των φακέλων και η διαλογή των ψηφοδελτίων ενεργούνται ενώπιον ειδικών εφορευτικών επιτροπών, που εδρεύουν στο Εφετείο Αθηνών και συγκροτούνται με απόφαση του

Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του δικαστηρίου αυτού. Κάθε ειδική εφορευτική επιτροπή αποτελείται από έναν δικαστικό ή εισαγγελικό λειτουργό του Εφετείου ή του Πρωτοδικείου Αθηνών, ως πρόεδρο και δύο δικαστικούς υπαλλήλους των ιδίων δικαστηρίων, ως μέλη. Με την ίδια απόφαση του Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Εφετείου Αθηνών, ορίζονται οι αναπληρωτές του προέδρου και των μελών της ειδικής εφορευτικής επιτροπής, καθώς και ο γραμματέας της από τους υπηρετούντες στο Εφετείο ή το Πρωτοδικείο Αθηνών δικαστικούς υπαλλήλους. Σε περίπτωση που οι δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί και οι δικαστικοί υπάλληλοι που υπηρετούν στο Εφετείο και στο Πρωτοδικείο Αθηνών δεν επαρκούν, στις ειδικές εφορευτικές επιτροπές μπορούν να διορίζονται και δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί ή δικαστικοί υπάλληλοι, αντίστοιχα, που υπηρετούν στα λοιπά τακτικά πολιτικά και διοικητικά δικαστήρια που εδρεύουν στην Περιφέρεια Αττικής και, σε περίπτωση που δεν επαρκούν, άλλης Περιφέρειας.

Για την αποσφράγιση των φακέλων και τη διαλογή των ψηφοδελτίων των εκλογέων κάθε διπλωματικής περιφέρειας, ορίζεται ξεχωριστή ειδική εφορευτική επιτροπή, εκτός αν λόγω του αριθμού των εκλογέων, πρέπει κατά την κρίση του προϊσταμένου του Εφετείου να ορισθεί μία επιτροπή για περισσότερες διπλωματικές περιφέρειες ή να ορισθούν περισσότερες επιτροπές για μία διπλωματική περιφέρεια.

Κάθε ειδική εφορευτική επιτροπή αποσφραγίζει στο κατάστημα του Εφετείου Αθηνών τους σάκους των εφορευτικών επιτροπών των εκλογικών τμημάτων της αλλοδαπής που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της και καταμετρά τους φακέλους, τους οποίους στη συνέχεια ρίχνει σε κάλπη, η οποία προηγουμένως έχει ελεγχθεί και σφραγισθεί από την ίδια επιτροπή. Στο πρακτικό της ειδικής εφορευτικής επιτροπής, βεβαιώνεται ολογράφως ο αριθμός των φακέλων που περιλαμβάνονται σε κάθε σάκο και σημειώνεται και ο αριθμός που αναφέρεται στο πρακτικό της εφορευτικής επιτροπής του οικείου εκλογικού τμήματος. Αν υπάρξει επιπλέον διαφορά μεταξύ του αριθμού των καταμετρηθέντων φακέλων και του αριθμού που αναφέρεται στο βιβλίο πρακτικών της εφορευτικής επιτροπής του εκλογικού τμήματος, ακολουθείται ανάλογη διαδικασία με αυτήν που προβλέπεται από το άρθρο 90 του π.δ. 26/2012.

Έπειτα αρχίζει η αποσφράγιση των φακέλων και η διαλογή των ψηφοδελτίων. Ο πρόεδρος της επιτροπής λαμβάνει από την κάλπη ανά έναν φάκελο, τον αποσφραγίζει και αφού εξακριβώθει το έγκυρο του ψηφοδελτίου, το οποίο επιδεικνύει σε όποιον από τους παρισταμένους το ζητήσει, διαβάζει το περιεχόμενό του, έτσι ώστε να τον ακούν όλοι οι παριστάμενοι. Κάθε έγκυρο ψηφοδέλτιο αριθμείται κατά τη σειρά εξαγωγής του από την κάλπη και μονογράφεται από τον πρόεδρο της επιτροπής. Τα άκυρα και τα λευκά λαμβάνουν ξεχωριστή αρίθμηση. Ο αριθμός κάθε ψηφοδελτίου σημειώνεται σε ειδικό πίνακα, απέναντι από το όνομα του συνδυασμού που ψηφίζεται. Μετά τον τερματισμό της διαλογής κλείνεται ο παραπάνω ειδικός πίνακας, με πράξη που γράφεται σε αυτόν και υπογράφεται από τον πρόεδρο και τα μέλη της επιτροπής. Στην πράξη αυτή αναφέρεται το γενικό αποτέλεσμα της διαλογής για όλα τα εκλογικά τμήματα αρμοδιότητας της οικείας ειδικής εφορευτικής επιτροπής ανά διπλωματική περιφέρεια κατά την παράγραφο 3 του παρόντος. Αμέσως μετά, η επιτροπή συντάσσει άλλη πράξη στο βιβλίο πρακτικών της για το γενικό αποτέλεσμα της διαλογής, ανά διπλωματική περιφέρεια, αναλόγως με αυτά που ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 93 του π.δ. 26/2012. Με φροντίδα του προέδρου της ειδικής εφορευτικής επιτροπής, όλα τα στοιχεία της ψηφοφορίας και της διαλογής παραδίδονται στην ΚΕΦΕΕΕ. Η ΚΕΦΕΕΕ φροντίζει να εκδώσει το συνολικό αποτέλεσμα της ψηφοφορίας των εκλογέων που ψήφισαν στην αλλοδαπή, ανά διπλωματική περιφέρεια, ανά χώρα και συνολικά. Για τον σκοπό αυτόν συντάσσει

τον ανάλογο ειδικό πίνακα και την πράξη στο βιβλίο πρακτικών της, που προβλέπονται στην παράγραφο 5 του παρόντος. Κυρωμένο αντίγραφο του παραπάνω ειδικού πίνακα και της σχετικής πράξης της ΚΕΦΕΕΕ αποστέλλονται, χωρίς καμία καθυστέρηση, στο Υπουργείο Εσωτερικών, με φροντίδα του προέδρου της. Τόσο η ΚΕΦΕΕΕ όσο και οι ειδικές εφορευτικές επιτροπές του άρθρου αυτού χρησιμοποιούν σε κάθε περίπτωση τη σφραγίδα του Εφετείου Αθηνών.

Τα οριζόμενα στο άρθρο 14 του παρόντος έχουν ανάλογη εφαρμογή στις περιπτώσεις των παραγράφων 4 έως 7 του παρόντος άρθρου. Ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Εφετείου Αθηνών έχει τη γενική εποπτεία της ΚΕΦΕΕΕ και των ειδικών εφορευτικών επιτροπών και μπορεί με πράξεις του να καθορίζει και να ρυθμίζει κάθε θέμα σχετικό με τη λειτουργία και το έργο όλων των παραπάνω επιτροπών. Όλα τα στοιχεία της ψηφοφορίας των εκλογέων που ψήφισαν στην αλλοδαπή, καθώς και οι πίνακες και τα πρακτικά της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής και των ειδικών εφορευτικών επιτροπών παραμένουν στο Εφετείο Αθηνών. Το άρθρο 94Α του π.δ. 26/2012 εφαρμόζεται αναλόγως για τη διαδικασία της παραγράφου 5.

Επί του άρθρου 17

Για λόγους εναρμόνισης των διατάξεων του παρόντος με την ισχύουσα εκλογική νομοθεσία, στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 99 γίνεται προσθήκη εδαφίου, με την οποία ορίζεται ότι στον αριθμό εγκύρων ψηφοδελτίων καθώς και στον αριθμό των ψηφοδελτίων που έλαβαν οι συνδυασμοί κομμάτων και οι συνδυασμοί συνασπισμών κομμάτων, συμπεριλαμβάνονται οι ψήφοι που συγκέντρωσαν αυτοί στα εκλογικά τμήματα εξωτερικού.

Επί του άρθρου 18

Αντικαθίστανται οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 100 του π.δ. 26/2012 και ορίζεται ότι για την κατανομή των εδρών επικρατείας, ως εκλογικό μέτρο λαμβάνεται το ακέραιο μέρος του πηλίκου που προκύπτει από τη διαίρεση του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στην επικράτεια όλοι οι εκλογικοί σχηματισμοί, συμπεριλαμβανομένων και των εκλογικών τμημάτων εξωτερικού, που συμμετέχουν στην κατανομή των εδρών σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 99, δια του αριθμού των βουλευτών επικρατείας. Περαιτέρω, ο αριθμός των βουλευτών επικρατείας που αναδεικνύουν όσοι συμμετέχουν στην κατανομή εδρών προκύπτει από το ακέραιο μέρος του πηλίκου της διαίρεσης του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων, που έλαβαν στην επικράτεια, δια του εκλογικού μέτρου. Στο άθροισμα των εγκύρων ψηφοδελτίων συμπεριλαμβάνονται και τα αποτελέσματα των εκλογικών τμημάτων εξωτερικού. Στο άθροισμα των ψήφων που έχει λάβει κάθε κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων συμπεριλαμβάνονται για τον υπολογισμό των εδρών που αντιστοιχούν στην επικράτεια σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 99 του π.δ. 26/2012 και τα αποτελέσματα των εκλογικών τμημάτων εξωτερικού. Τέλος και ειδικά για τη διαδικασία του άρθρου 101 παράγραφος 3 του π.δ. 26/2012 στον γενικό οριστικό πίνακα που καταρτίζει η ανώτατη εφορευτική επιτροπή συμπεριλαμβάνεται το άθροισμα των ψήφων που έχει λάβει κάθε κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων στα εκλογικά τμήματα εξωτερικού, όπως προκύπτει από το πρακτικό της παραγράφου 7 του άρθρου 16 του παρόντος.

Επί του άρθρου 19

Για την κατάρτιση του γενικού οριστικού πίνακα των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας των εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σύμφωνα με τα άρθρα 6 παράγραφος 1 και 7 του ν. 4255/2014, η ανώτατη εφορευτική επιτροπή του άρθρου 101 του π.δ.

26/2012 στο τέλος του πίνακα και κάτω από το άθροισμα των αποτελεσμάτων, που προκύπτει από τους πίνακες όλων των πρωτοδικείων της χώρας, προσθέτει και το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας του εξωτερικού, έτσι ώστε ο γενικός οριστικός πίνακας των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας να περιέχει και τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας του εξωτερικού. Με βάση τον παραπάνω γενικό οριστικό πίνακα των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας, η ανώτατη εφορευτική επιτροπή κατανέμει τις έδρες των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 6 του ν. 4255/2014. Εφόσον από τις ισχύουσες διατάξεις για την εκλογή των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τίθεται σταυρός προτίμησης από τους εκλογείς, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ισχύουν για όσους ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα εντός επικρατείας.

Επί του άρθρου 20

Η παράγραφος 7 του άρθρου 19 του ν. 4023/2011 αντικαθίσταται, εναρμονιζόμενη στα πλαίσια του παρόντος, και ορίζεται ότι ο γενικός οριστικός πίνακας αποτελεσμάτων, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι αντίστοιχοι πίνακες από τα αρμόδια Πρωτοδικεία κάθε εκλογικής περιφέρειας, καθώς και τα αποτελέσματα των εκλογικών τμημάτων εξωτερικού, δημοσιεύεται με φροντίδα του Υπουργού Εσωτερικών στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Επί του άρθρου 21

Κατά το πρώτο έτος ισχύος του παρόντος, για την ενημέρωση των εκλογέων που διαμένουν στο εξωτερικό εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 130 του π.δ. 26/2012 και ιδίως η περίπτωση δ της παραγράφου 1.

Επί του άρθρου 22

Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τις προμήθειες του απαραίτητου εκλογικού υλικού για τη διεξαγωγή της εκλογής. Η προμήθεια του κάθε είδους εκλογικού υλικού που είναι αναγκαίο για την ψηφοφορία στην αλλοδαπή γίνεται με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, σύμφωνα με αυτά που ορίζονται στο άρθρο 130 του π.δ. 26/2012, όπως ισχύει. Με φροντίδα του ίδιου Υπουργείου ενεργείται κάθε σχετική εργασία ή μεταφορά ή οποιαδήποτε γενικά άλλη δαπάνη αναγκαία για την προπαρασκευή και διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Οι διατάξεις του άρθρου 130 του π.δ. 26/2012, όπως ισχύει, εφαρμόζονται και για τις προμήθειες εκλογικού υλικού, μεταφορές και λοιπές εργασίες που γίνονται στην αλλοδαπή με φροντίδα των οικείων ελληνικών διπλωματικών αρχών. Οι προμήθειες αυτές, μεταφορές και λοιπές εργασίες διενεργούνται ύστερα από απόφαση του προϊσταμένου κάθε διπλωματικής αρχής. Οι απαιτούμενες πιστώσεις για την αντιμετώπιση των δαπανών των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών. Ειδικότερα θέματα σχετικά με τη μεταβίβαση πιστώσεων στις ελληνικές διπλωματικές αρχές και την πληρωμή των δαπανών στην αλλοδαπή μπορεί να ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εξωτερικών. Για την υποβοήθηση του έργου της Διεύθυνσης Εκλογών για την αξιολόγηση των αιτήσεων εκλογέων μπορούν να εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 131 παρ. 3 και 134 του π.δ. 26/2012.

Επί του άρθρου 23

Για κάθε θέμα που δεν ρυθμίζεται ειδικά στον παρόντα νόμο εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας κάθε κατηγορία εκλογής (γενικές βουλευτικές εκλογές, εκλογές

για την ανάδειξη των Ελλήνων μελών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και εθνικό δημοψήφισμα) που εφαρμόζονται και για την εντός επικρατείας διαδικασία.

Επί του άρθρου 24

Η ισχύς των άρθρων 17 και 18 του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και εφαρμόζεται από τις αμέσως επόμενες γενικές βουλευτικές εκλογές, οποτεδήποτε και αν αυτές διεξαχθούν, τηρουμένων των προϋποθέσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 54 του Συντάγματος, ήτοι της υπερψήφισης του παρόντος άρθρου από την πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου επιχειρούνται στοχευμένες παρεμβάσεις στο π.δ. 26/2012 με κύριο στόχο την εναρμόνισή του με τις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις, αλλά και την απλοποίηση συγκεκριμένων διαδικασιών, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό. Οι σημαντικότερες καινοτομίες είναι α) η δημιουργία ηλεκτρονικής πύλης καταχώρισης υποψηφίων, που αντικαθιστά την προηγούμενη επίδοση με δικαστικό επιμελητή στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου των δηλώσεων των συνδυασμών και β) η κατάργηση του ενδιάμεσου σταδίου της ανακήρυξης υποψηφίων με απόφαση του αρμοδίου δικαστηρίου κατά τη διαδικασία εκουσίας δικαιοδοσίας, καθώς οι προτεινόμενες ρυθμίσεις εγκαθιδρύουν μία ανακήρυξη σε δημόσια συνεδρίαση από το Α' Τμήμα του Αρείου Πάγου που θα αφορά σε συνδυασμούς κόμματος ή/και συνδυασμούς συνασπισμού περισσότερων του ενός συνεργαζόμενων κομμάτων ή/και συνασπισμούς ανεξάρτητων υποψηφίων ή /και μεμονωμένους υποψηφίους αλλά και βουλευτές επικρατείας, των οποίων οι υποψηφιότητες έχουν υποβληθεί ηλεκτρονικά στην ηλεκτρονική πύλη καταχώρησης υποψηφίων.

Ειδικότερα :

Επί του άρθρου 25

Με το άρθρο 25, που αντικαθιστά το άρθρο 31 του π.δ. 26/2012, ορίζεται συγκεκριμένη ημέρα της ψηφοφορίας σε όλη την επικράτεια, που θα είναι πάντα η τελευταία Κυριακή πριν τη συμπλήρωση των 30 ημερών από την έκδοση του π.δ. που ορίζει τη διενέργεια των βουλευτικών εκλογών. Επιπλέον, η πρόβλεψη για την έκδοση του προβλεπόμενου από το άρθρο 54 παρ.2 του Συντάγματος π.δ., με το οποίο ορίζεται ο αριθμός των βουλευτικών εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας, περιλαμβάνεται πλέον, σύμφωνα με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου (ορ. άρθρο 12), στο άρθρο 2 του π.δ. 26/2012, για λόγους συνάφειας. Τέλος, με την παρ. 4 του άρθρου 1 του παρόντος, επιμηκύνεται κατά 3 ημέρες η προεκλογική περίοδος στην περίπτωση που λήγει η Βουλευτική περίοδος, για λόγους καλύτερης οργάνωσης των υποψηφίων.

Επί του άρθρου 26

Με το άρθρο 26 επικαιροποιείται το ισχύον άρθρο 29 του Π.Δ. 26/2012, ώστε να γίνεται πλέον αναφορά στο Μητρώο Πολιτών που συστήθηκε με το άρθρο 115 του ν. 4483/2017 (ΦΕΚ Α' 107) και περιλαμβάνει: α. το σύνολο των στοιχείων του Εθνικού Δημοτολογίου, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο

13 του ν. 3274/2004 (Α` 195), β. το σύνολο των στοιχείων που αφορούν στις ληξιαρχικές πράξεις των Ελλήνων πολιτών και αλλοδαπών, στους οποίους συμβαίνουν ληξιαρχικά γεγονότα στην Ελλάδα, οι οποίες καταχωρίζονται και τηρούνται στο πληροφοριακό σύστημα Διαχείρισης Ληξιαρχικών Πράξεων του Υπουργείου Εσωτερικών του άρθρου 8Α του ν. 344/1976 (Α` 143) και γ. το σύνολο των στοιχείων ληξιαρχικών πράξεων που εισάγονται και τηρούνται στο πληροφοριακό σύστημα του Ειδικού Ληξιαρχείου του ίδιου Υπουργείου, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Επί του άρθρου 27

Με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 27, που αντικαθιστά το άρθρο 37 του π.δ. 26/2012, προβλέπεται σύντμηση της προθεσμίας που έχουν τα κόμματα και οι συνδυασμοί συνεργαζόμενων κομμάτων ή συνδυασμοί ανεξάρτητων υποψηφίων ή μεμονωμένοι υποψήφιοι για τη δήλωση ονομάτων και εμβλημάτων τους, ενώ με την παρ. 3 καθιερώνεται αμελλητί υποχρέωση του Υπουργείου Εσωτερικών να αναρτά στην ιστοσελίδα του τις υποψηφιότητες.

Επί του άρθρου 28

Με το άρθρο 28, που αντικαθιστά το άρθρο 38 του π.δ. 26/2012, θεσπίζονται σύντομες προθεσμίες για την επίλυση από το Α' Τμήμα του Αρείου Πάγου διαφωνιών που αφορούν τη χρήση ονομάτων ή εμβλημάτων κομμάτων ή της ιδιότητας Προέδρου ή μέλους διοικούσας επιτροπής, ώστε τα σχετικά ζητήματα να αποσαφηνίζονται άμεσα και να μην διακυβεύεται η ομαλή διεξαγωγή των εκλογών.

Επί του άρθρου 29

Με το άρθρο 29, που αντικαθιστά το άρθρο 32 του π.δ., ορίζονται οι συνδυασμοί που δικαιούνται να λάβουν μέρος στις βουλευτικές εκλογές, τα όργανα κατάρτισής τους, καθώς και το ειδικότερο περιεχόμενο της δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού, στο οποίο περιλαμβάνεται το όνομα του κόμματος και τα ονόματα των υποψηφίων που απαρτίζουν τον συνδυασμό. Με την παρ. 3 του εν λόγω άρθρου ορίζεται ότι η δήλωση αυτή κατατίθεται στην ηλεκτρονική πύλη καταχώρισης υποψηφίων. Με τις προτεινόμενες διατάξεις καταργείται η ενδιάμεση διαδικασία της πρότασης υποβολής υποψηφίων που ορίζει το ισχύον άρθρο 32 του π.δ. καθώς και η διαδικασία ανακήρυξης υποψηφίων με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας από το αρμόδιο δικαστήριο, που ορίζει το ισχύον άρθρο 33 του π.δ.

Επί του άρθρου 30

Με τις παρ. 1,2 και 3 του άρθρου 30, που αντικαθιστά το άρθρο 33 του π.δ., θεσπίζεται η διαδικασία πρόσβασης στην ηλεκτρονική πύλη καταχώρισης υποψηφίων για κόμματα, συνδυασμούς συνεργαζόμενων κομμάτων ή συνδυασμούς ανεξάρτητων υποψηφίων ή μεμονωμένους υποψήφιους με τη χρήση μοναδικών κωδικών πρόσβασης, ενώ με την παρ. 4 χορηγείται η εξουσιοδότηση στον Υπουργό Εσωτερικών να ρυθμίσει κάθε αναγκαία τεχνική λεπτομέρεια για την ηλεκτρονική πύλη δήλωσης υποψηφιοτήτων. Με την παρ. 5 προβλέπεται μεταβατική διάταξη, σύμφωνα με την οποία, μέχρι την έκδοση της Υπουργικής Απόφασης της προηγούμενης παραγράφου, οι δηλώσεις των υποψηφίων κατατίθενται από τα κόμματα, συνασπισμούς συνεργαζόμενων κομμάτων, συνδυασμούς ανεξάρτητων υποψηφίων καθώς και μεμονωμένους υποψήφιους σε έντυπη μορφή στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, με αυτοπρόσωπη παρουσία, δικαστικό επιμελητή ή δια πληρεξουσίου εκπροσώπου.

Επί του άρθρου 31

Με το άρθρο 31, με το οποίο αντικαθίσταται το άρθρο 34 του π.δ., ρυθμίζεται η προθεσμία εντός της οποίας δύναται κάθε κόμμα, συνασπισμός συνεργαζόμενων κομμάτων, καθώς και συνδυασμός ανεξάρτητων υποψηφίων να καταρτίσουν και να υποβάλουν τους συνδυασμούς τους, ο τρόπος υποβολής των δηλώσεων στην ηλεκτρονική πύλη καταχώρισης υποψηφίων, τα επιμέρους στοιχεία που καταχωρίζονται για κάθε υποψήφιο, η υποχρέωση επισύναψης παράβολου 150 ευρώ, καθώς και η υποχρέωση κάθε υποψηφίου να είναι υποψήφιος σε μια εκλογική περιφέρεια πλην του αρχηγού κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων που μπορεί να μετέχει στους συνδυασμούς του κόμματος ή του συνασπισμού του οποίου ηγείται σε έως τρεις εκλογικές περιφέρειες, στις οποίες έχει ανακηρυχθεί υποψήφιος. Τα αντίστοιχα ισχύουν για τους μεμονωμένους υποψηφίους. Ορίζεται επίσης ο αριθμός των υποψηφίων βουλευτών που μπορεί να περιλάβει κάθε συνδυασμός, το ποσοστό του αριθμού υποψηφίων βουλευτών από κάθε φύλο, καθώς και η δυνατότητα συμπλήρωσης του συνδυασμού, σε περίπτωση θανάτου υποψηφίου μετά τη δήλωση για ανακήρυξη συνδυασμού.

Επί του άρθρου 32

Με το άρθρο 32 προστίθεται στο π.δ. 26/2012 νέο άρθρο 34 Α, που ρυθμίζει τη διαδικασία υποβολής πρότασης για τους βουλευτές που εκλέγονται ενιαίως σε όλη την επικράτεια.

Επί του άρθρου 33

Με το άρθρο 33, αντικαθίσταται το άρθρο 30 του π.δ. 26/2012. Στις νέες διατάξεις προβλέπεται η ίδια διαδικασία παραίτησης από θέσεις που αποτελούν κώλυμα εκλογιμότητας, σε σχέση με τις ισχύουσες, με τη διαφορά ότι, κατά την προτεινόμενη ρύθμιση, η παραίτηση υποβάλλεται στην αρμόδια για την παραλαβή της υπηρεσία και όχι στον πρόεδρο του αρμόδιου για την ανακήρυξη των υποψηφίων δικαστηρίου, ενώ επίσης μπορεί να γίνει και αυτοπροσώπως από τον ενδιαφερόμενο και όχι μόνο με δικαστικό επιμελητή. Με αυτόν τον τρόπο η διαδικασία απλοποιείται και απαλλάσσονται τα Δικαστήρια από ένα επιπρόσθετο βάρος, αυτό της διαβίβασης των παραιτήσεων στην αρμόδια για την παραλαβή τους αρχή. Ειδικώς, με την παρ. 2 του άρθρου 9 προβλέπεται ότι αντίγραφο της δήλωσης παραίτησης καταχωρίζεται και στην ηλεκτρονική πύλη υποψηφιοτήτων.

Επί του άρθρου 34

Με το άρθρο 34, που αντικαθιστά το άρθρο 35 του π.δ. 26/2012, ορίζεται η προθεσμία και η διαδικασία ανακήρυξης συνδυασμών και υποψηφίων βουλευτών από το Α' Τμήμα του Αρείου Πάγου.

Επί του άρθρου 35

Με το άρθρο 35 που αντικαθιστά το άρθρο 39 του π.δ. 26/12, περιγράφεται εναρμονισμένα με τις λοιπές τροποποιούμενες ρυθμίσεις, η διαδικασία κοινοποίησης των αποφάσεων του Αρείου Πάγου για την ανακήρυξη συνδυασμών και μεμονωμένων υποψηφίων.

Επί του άρθρου 36

Με την παρ. 1 του άρθρου 36, το οποίο αντικαθιστά το άρθρο 2 του π.δ. 26/2012, οι βουλευτές Επικρατείας αυξάνονται από 12 σε 15. Με την παρ. 2 συμπεριλαμβάνεται στις διατάξεις του παρόντος άρθρου, λόγω συνάφειας, η πρόβλεψη για την έκδοση του π.δ. για τον ορισμό των

βουλευτικών εδρών, όπως απαιτείται από το άρθρο 54 παρ. 2 Σ. Με την παρ. 6 ορίζεται ότι αν από την κατανομή των εδρών ανά εκλογική περιφέρεια, σύμφωνα με τις παραγράφους 4 και 5 του ιδίου άρθρου, δεν έχει κατανεμηθεί έδρα σε εκλογική περιφέρεια, τότε κατανέμεται μια έδρα σε αυτή και η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από την εκλογική περιφέρεια που της έχει κατανεμηθεί έδρα κατά τη διαδικασία της παραγράφου 5 και έχει το μικρότερο υπόλοιπο. Σε περίπτωση ίσου αριθμού υπολοίπου, η έδρα αφαιρείται από την εκλογική περιφέρεια που έχει τον μικρότερο συνολικό νόμιμο πληθυσμό.

Επί του άρθρου 37

Με το άρθρο 37, που αντικαθιστά το άρθρο 48 του π.δ., ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τις συγκεντρώσεις κατά την προεκλογική περίοδο.

Επί του άρθρου 38

Με το άρθρο 38, αντικαθίσταται το άρθρο 58 του π.δ. 26/2012. Στις νέες διατάξεις προβλέπεται, επιπλέον των ρυθμίσεων του ισχύοντος άρθρου, η έκδοση κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών, με την οποία μπορεί καθορίζεται ημερήσια αποζημίωση στα μέλη των εφορευτικών επιτροπών. Με αυτόν τον τρόπο επιχειρείται η επίλυση ενός χρόνιου προβλήματος, της μη προσέλευσης των εφορευτικών επιτροπών για την άσκηση των καθηκόντων τους, και σκοπείται η υποβοήθηση του έργου των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής και η διευκόλυνση της εκλογικής διαδικασίας γενικότερα.

Επί του άρθρου 39

Με το άρθρο 39, που αντικαθιστά το άρθρο 59 του π.δ. 26/2012 το κώλυμα διορισμού μελών εφορευτικών επιτροπών επεκτείνεται και για τους διατελέσαντες βουλευτές, μέλη της κυβέρνησης και υφυπουργούς, καθώς και για τους υποψήφιους βουλευτές που ανακηρύχθηκαν από τον Άρειο Πάγο αλλά και τους ιερείς και λοιπούς θρησκευτικούς λειτουργούς.

Επί του άρθρου 40

Με το άρθρο 40 προστίθεται στο π.δ. 26/2012 νέο άρθρο 94 Α, που ορίζει τη διαδικασία μετάδοσης αποτελεσμάτων από τους δικαστικούς αντιπροσώπους στο Υπουργείο Εσωτερικών και χορηγείται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Εσωτερικών να ρυθμίσει με Υπουργική Απόφαση κάθε απαραίτητη λεπτομέρεια για την εφαρμογή αυτού του άρθρου. Επίσης, προβλέπεται η μετάδοση του αριθμού των ψηφισάντων σε τακτά χρονικά διαστήματα, για την ενημέρωση της κοινής γνώμης για την πορεία της εκλογικής διαδικασίας.

Επί του άρθρου 41

Με το άρθρο 41 αντικαθίσταται το άρθρο 103 του π.δ. 26/2012. Στις νέες διατάξεις προβλέπεται, σε αντίθεση με τις ρυθμίσεις του ισχύοντος άρθρου, ότι η ανακήρυξη των αναπληρωματικών βουλευτών γίνεται από τον Άρειο Πάγο και όχι από το αρμόδιο Πρωτοδικείο, ενώ ομοίως η κλήρωση σε περίπτωση ισοψηφίας αναπληρωματικών βουλευτών διενεργείται από τον Άρειο Πάγο.

Επί του άρθρου 42

Με το άρθρο 42, με το οποίο αντικαθίσταται η παρ. 1 του άρθρου 107 του π.δ. 26/2012, ορίζεται ότι οι επιδόσεις, κοινοποιήσεις και τοιχοκολλήσεις, που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος,

μπορούν να γίνονται και από τα όργανα της δημοτικής αστυνομίας καθώς και από δημοτικούς υπαλλήλους σε αντίθεση με την ισχύουσα διάταξη που αναθέτει αυτό το έργο μόνο στους δικαστικούς επιμελητές και τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας.

Επί του άρθρου 43

Με το άρθρο 43 αντικαθίσταται το άρθρο 95 του π.δ. 26/2012. Στις νέες διατάξεις προβλέπεται, σε αντίθεση με τις ρυθμίσεις του ισχύοντος άρθρου, ότι οι ετεροδημότες που επιθυμούν να ψηφίσουν στον τόπο διαμονής τους υποβάλλουν ηλεκτρονική αίτηση, χορηγείται δε εξουσιοδότηση στον Υπουργό Εσωτερικών να ρυθμίσει με αποφάσεις του τα θέματα λειτουργίας της ηλεκτρονικής εφαρμογής για την υποβολή της αίτησης και τον χρόνο έναρξης λειτουργίας της εφαρμογής.

Επί του άρθρου 44

Με το άρθρο 44 παρ. 4 και 5 απαλείφεται η αναφορά στο Μητρώο Αρρένων που προέβλεπε το άρθρο 8 του π.δ. 26/2012. Με τον τρόπο αυτό καθιερώνεται η εγγραφή στα δημοτολόγια του Δήμου ως βάση για τη χορήγηση του σχετικού πιστοποιητικού που απαιτείται για να ψηφίσει ο εκλογές, σε περίπτωση που εκ παραδρομής δεν έχει συμπεριληφθεί σε εκλογικό κατάλογο.

Επί του άρθρου 45

Με το άρθρο 45 παρ. 1 ορίζεται ο Νοέμβριος (έναντι του Φεβρουαρίου που προβλέπεται έως τώρα στο άρθρο 20 του π.δ. 26/2012) ως ο μήνας για τη σύνταξη των ονομαστικών καταστάσεων που περιλαμβάνουν όσους είναι εγγεγραμμένοι στα δημοτολόγια του Δήμου και θα αποκτήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν κατά το επόμενο έτος. Με την παρ. 2 ορίζεται ότι η κατάταξη των νέων εκλογέων σε εκλογικό διαμέρισμα γίνεται από τον οικείο Δήμο με βάση τη διεύθυνση κατοικίας τους, όπως αυτή προκύπτει από το δημοτολόγιο του Μητρώου Πολιτών και καταργείται η πρόβλεψη για την υποβολή δήλωσης των νέων εκλογέων για το εκλογικό διαμέρισμα στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου επιθυμούν να εγγραφούν.

Επί του άρθρου 46

Με το άρθρο 46 αντικαθίσταται το άρθρο 11 του π.δ. 26/2012. Στη νέα διάταξη έχει απαλειφθεί η πρόβλεψη για χορήγηση του Ειδικού Εκλογικού Αριθμού στους εκλογείς που εγγράφονται αυτεπαγγέλτως το αργότερο μέχρι την 15η Μαΐου.

Επί του άρθρου 47

Με το άρθρο 47 αντικαθίσταται το άρθρο 12 του π.δ. 26/2012. Στις νέες διατάξεις προβλέπεται, επιπλέον των ρυθμίσεων του ισχύοντος άρθρου, ότι ο Ειδικός Εκλογικός Αριθμός αναφέρεται στις καταστάσεις που έχουν συνταχθεί από τον Δήμαρχο και περιέχουν τις μεταβολές στα στοιχεία των εκλογέων, με εξαίρεση τις περιπτώσεις νέων εκλογέων, των εκλογέων που έχουν παραλειφθεί και των εγγραφών λόγω απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας.

Επί του άρθρου 48

Με το άρθρο 48 αντικαθίσταται το άρθρο 40 του π.δ. 26/2012. Στις νέες διατάξεις προβλέπεται, επιπλέον των ρυθμίσεων του ισχύοντος άρθρου, ότι οι αντιπρόσωποι των κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων ή ανεξαρτήτων ή κάθε μεμονωμένου υποψήφιου και οι αναπληρωτές τους κατά τα

ανωτέρω, δύνανται να εισέλθουν ανά πάσα στιγμή της ημέρας της ψηφοφορίας, στο χώρο του εκλογικού τμήματος όπου θα ασκήσουν τα καθήκοντά τους.

Επί του άρθρου 49

Με το άρθρο 49 αντικαθίσταται το άρθρο 20 του π.δ. 26/2012. Στις νέες διατάξεις προβλέπεται, επιπλέον των ρυθμίσεων του ισχύοντος άρθρου, η υποχρέωση του Υπουργείου Εσωτερικών, να μεριμνά για την καταχώριση σχετικών ενδείξεων στους βασικούς εκλογικούς καταλόγους, προκειμένου να διασφαλιστεί η μοναδικότητα της εγγραφής των εκλογέων στους βασικούς εκλογικούς καταλόγους, τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους ετεροδημοτών και τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εκλογέων κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επί του άρθρου 50

Με το άρθρο 50 αντικαθίσταται το άρθρο 71 του π.δ. 26/2012. Με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται ότι ο αριθμός των ψηφοδελτίων για κάθε συνδυασμό υποψηφίων ή μεμονωμένο υποψήφιο της περιφέρειας πρέπει να είναι μεγαλύτερος τουλάχιστον κατά δέκα τοις εκατό (10%) από τον αριθμό των εκλογέων, που είναι εγγεγραμμένοι στο εκλογικό τμήμα, σε αντίθεση με τη ρύθμιση του ισχύοντος άρθρου που προβλέπει ποσοστό 20%.

Επί του άρθρου 51

Με το άρθρο 51, με το οποίο αντικαθίσταται το άρθρο 79 του Π.Δ. 26/2012, καταργείται η υποχρέωση σφράγισης της κάλπης με σφραγίδα και προτείνεται το κλείδωμα αυτής.

Επί του άρθρου 52

Με το άρθρο 52 παρ. 1 και 2 εκσυγχρονίζεται η διαδικασία αποστολής εκλογικών καταλόγων του άρθρου 22 του Π.Δ. 26/2012. Στο πλαίσιο της ψηφιοποίησης των διαδικασιών και της προστασίας του περιβάλλοντος, οι εκλογικοί κατάλογοι κυρώνονται από το Υπουργείο Εσωτερικών και αποστέλλονται στο οικείο Πρωτοδικείο, στον Περιφερειάρχη και στον οικείο Δήμο, μόνο αποθηκευμένοι σε ψηφιακό μέσο μοναδικής εγγραφής και όχι σε έντυπη μορφή. Με την παρ. 2 ορίζεται ότι μία (1) σειρά εκλογικών καταλόγων σε έντυπη μορφή που θα αποσταλούν στο οικείο εκλογικό τμήμα με τον εκλογικό σάκο και ένα αντίγραφο αυτών αποθηκευμένο σε ψηφιακό μέσο μοναδικής εγγραφής, προκειμένου να αποσταλεί στον Περιφερειάρχη Αττικής και στον Αντιπεριφερειάρχη της Περιφερειακής Ενότητας έδρας λοιπών νομών.

Επί του άρθρου 53

Με το άρθρο 53 αντικαθίσταται το άρθρο 23 του Π.Δ. 26/2012. Στις νέες διατάξεις προβλέπεται, επιπλέον των ρυθμίσεων του ισχύοντος άρθρου, η υποχρέωση των δικαιούχων αντιτύπων εκλογικών καταλόγων και δημοσιευμάτων εκλογικού περιεχομένου, να καταστρέψουν τα ηλεκτρονικά μέσα, τα οποία περιέχουν τους εκλογικούς καταλόγους εντός τριμήνου από την ολοκλήρωση της διενέργειας των εκλογικών αναμετρήσεων σύμφωνα με έγγραφη δήλωση τους. Επίσης προβλέπεται η απαγόρευση μεταβίβασης των ανωτέρω στοιχείων με ηλεκτρονικό τρόπο.

Επί του άρθρου 54

Τίθενται οι τελικές διατάξεις και ρυθμίζεται η έναρξη ισχύος.

Αθήνα, 2 Δεκεμβρίου 2019

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΜΙΧΑΗΛ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ